

บทที่ ๒

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้เรามุ่งที่ประเด็นสำคัญสองประการด้วยกันคือ
ประการแรก นั้นเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับวัดคาทอลิก
ในฐานะที่เป็นสถาบันศาสนาประจำชุมชนชนบทในแง่ของความสัมพันธ์ด้านอำนาจ
ประการที่สอง เป็นเรื่องของการศึกษาถึงบุคคลชั้นนำและโครงสร้าง
ทางอำนาจในชุมชน

จากการศึกษาที่เรามุ่งที่จะอธิบายประเด็นสำคัญประการแรก เราพบว่า
บาทหลวงและวัดคาทอลิกโคกแก้วในฐานะสถาบันศาสนาในระดับชุมชนบ้านโคกแก้ว
นอกจากจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชาวบ้านในแง่ของการอบรมสั่งสอนธรรมและจัดการ
ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในขอบเขตที่กว้างขวางและลึกซึ้ง
มาก และสิ่งที่ติดตามมากก็คือการรับรองว่าพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
พฤติกรรมใดคือว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนออกไปหรือเป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรมและใน
กรณีของบุคคลชั้นนำ คำรับรองจากสถาบันดังกล่าว เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อเขามากเช่นกัน
และในทำนองกลับกันคำยืนยันว่า "คนเลว" ก็มีผลทำให้ความเป็นผู้นำของบุคคลผู้นั้น
ตกลงได้ควยเช่นเดียวกัน

ส่วนประเด็นที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องของการศึกษาถึงบุคคลชั้นนำและโครงสร้าง
ทางอำนาจในชุมชนนั้น

จากการศึกษานี้พบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับการถูกยอมรับว่า
เป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มบุคคลชั้นนำ คือ การมีกำเนิดในตระกูลที่ใหญ่โตของชุมชน ซึ่ง
ก็หมายถึง การมีญาติพี่น้องมาก ๆ การมีพรรคพวกมาก เพศชาย ความเป็นผู้มีอาวุโส

(อายุมาก) ฐานะในทางการเงินหรือความมั่งคั่งทาง เศรษฐกิจ การ เข้าร่วมกับ
โครงการ ของชุมชน การ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการริเริ่มสิ่งใหม่ ความ
สามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น ๆ พฤติกรรมในทางศาสนา การมี
ตำแหน่งสำคัญในชุมชน

เรื่องของ โครงสร้างทางอำนาจในชุมชนนั้น การศึกษาครั้งนี้พบว่า พ่อ
ชู เกียรติซึ่งมีตำแหน่งพ่อเจ้าวัดหรือเจ้าอาวาสวัดคาทอลิกโคกศักดิ์เป็นผู้ที่เป็นศูนย์กลาง
ของโครงสร้างทางอำนาจภายในชุมชน และถ้ามองโครงสร้างอำนาจในแนวดิ่ง โครง
สร้างทางอำนาจภายในชุมชนบ้านโคกศักดิ์จะมีลักษณะ เป็นรูปปิรามิด ผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง
ยอดสุดของปิรามิดก็คือพ่อเจ้าวัดซึ่งปัจจุบันคือพ่อชู เกียรติ รองลงมาคือบรรดาบุคคล
ชั้นนำ ๓ - ๔ คน และฐานสุดของรูปปิรามิดนี้ก็คือ บรรดาชาวบ้านธรรมดาในชุมชน
บ้านโคกศักดิ์ โครงสร้างทางอำนาจนี้มิได้มีลักษณะที่ประกอบด้วยกลุ่มย่อย โดยแต่ละ
กลุ่มทำการแสวงหาอำนาจ โฉมดีและขัดแย้งกับกลุ่มอื่นหรือ เห็นกลุ่มอื่น เป็นคู่แข่ง
โดยเด่นชัดแต่อย่างใด แต่มันเป็นเพียงบุคคลชั้นนำต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมารวมมือ
กัน และแบ่งงานตามความถนัดของตนเสียมากกว่า นั้นหมายความว่าอำนาจในชุมชน
บ้านโคกศักดิ์นี้มิได้เป็นอำนาจที่ปิดกั้นหรือผูกขาดแต่อย่างใด แต่จะเป็นการดึงบุคคล
ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะทำงานให้ชุมชน เข้ามาร่วมงานกันในแต่ละบ้านตามที่ตนถนัดและ
สนใจที่จะอุทิศกำลังให้กับชุมชนเสียมากกว่า

ในด้านการใช้อำนาจของบุคคลชั้นนำนั้น การวิจัยครั้งนี้พบว่าบุคคลชั้นนำ
ผู้มีอำนาจนั้นไม่เชื่อว่าจะใช้อำนาจของตนอย่างตามใจชอบ แต่จะมีการควบคุมโดย
บรรทัดฐานทางสังคม ลักษณะความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดที่ชาวบ้านในชุมชนขนาดเล็กที่ไม่ใหญ่
มีต่อกัน และการควบคุมจะเป็นมาตรการที่จำกัดการใช้อำนาจของผู้หน้าที่จะใช้อำนาจ
อย่างรุนแรง เด็ดขาดกว่า

ลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโคกศักดิ์นั้น นอกจากจะติดต่อกับชุมชน
ข้างเคียงและสังคมเมืองและเมืองหลวงในวิถีชีวิตธรรมดาแล้ว ใ้เน้แห่งของอำนาจ

ก็จะมีความเกี่ยวข้องกันระหว่าง โครงสร้างทางอำนาจในชุมชนกับอำนาจในระบบราชการ ซึ่งเป็นระบบอำนาจที่อยู่เหนือระดับชุมชนอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจสังคม จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายประการที่ทำทลายอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งพ่อเจ้าวัดของวัดคาทอลิกโคกแก้ว โดยเฉพาะทัศนคติที่เยาวชนมีต่อที่ดินและถาวรวัตถุคาทอลิกยังไม่สามารถจะจัดการปัญหานี้ให้ลุล่วงลงไปแล้ว ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับทางวัดคาทอลิกโคกแก้วที่แผ่เร่อยู่ในขณะนี้ก็จะรุนแรงขึ้นได้

สำหรับบทบาทที่เป็นทางออกของผู้นำทางศาสนานั้น เราพบว่าบทบาทในการทำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชนบ้านโคกแก้วของพ่อมานะ ซึ่งทำได้ผลคืออย่างมาก เพราะสิ่งใหม่ ๆ ที่นำเข้านั้นเป็นมรรควิธีที่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนบ้านโคกแก้วได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการตั้งกลุ่มเยาวชน บทบาททำนองนี้นอกจากจะเป็นการแก้ปัญหาความเคียดแค้นหรือความขัดแย้ง ซึ่งก็เป็นการเสริมสร้างให้การบูรณาการรวมหน่วย (Integration) ในชุมชนที่ขึ้นแล้วย่อมมองได้ว่าเป็นขบวนการในการดึงประชาชน (โดยกลุ่มเด็กหนุ่มสาว) ให้เข้าใกล้ชีวิตศาสนาได้อย่างสำคัญอีกทางหนึ่งด้วย.